1 Factsheet Agroforestry

Bomen planten op landbouwgrond, wat mag ik?

Handreiking voor agrarisch ondernemers die bomen willen planten op hun bedrijf

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Over deze factsheet
U bent agrarisch ondernemer, en u wilt bomen planten op uw bedrijf. Niet één boom, maar een hele rij, of vele rijen in combinatie met akkerbouw of grasland. Eén van de grootste obstakels die u er mogelijk van weerhoudt om bomen te planten is wellicht de onduidelijkheid rondom de wet- en regelgeving. De huidige regels zijn niet ingericht om agroforestry te ondersteunen waardoor het een ingewikkelde zaak lijkt. Omdat elke wet met betrekking tot bomen een eigen ingang en doel heeft en omdat ze allemaal onafhankelijk van elkaar zijn moeten we ze apart bekijken. In deze factsheet geven we nadere uitleg over de wet- en regelgeving waarmee u te maken kunt krijgen bij het planten van bomen of houtige gewassen. We focussen in deze handreiking op agroforestry in de zin van mengteelten op landbouwgrond, en daarmee laten we voedselbossen, boslandbouw en randbeplantingen van bomen buiten beschouwing.

Wat is agroforestry?
We spreken over agroforestry als houtige, meerjarige gewassen (bomen en struiken) bewust worden gemengd met akkerbouw, groenteteelt of grasland, op hetzelfde perceel. De houtige gewassen kunnen voor meerdere doeleinden geplant worden, bijvoorbeeld voor de productie van fruit, noten of hout. Doordat er voor meerdere doeleinden geplant kan worden, bestaan er ook veel verschillende agroforestry systemen: eigenlijk zijn de mogelijke combinaties oneindig. Bomen of houtige gewassen kunnen bijvoorbeeld in brede of smalle stroken geplant worden tussen stroken verschillende akkerbouw- of groentegewassen. Een andere vorm van agroforestry is bijvoorbeeld veeteelt met buitenloop voor de dieren onder verspreid geplaatste bomen of struiken.

Welke natuur- en omgevingsregels hebben betrekking op agroforestry?

Wet natuurbescherming en houtopstanden
In 2017 heeft de nieuwe Wet natuurbescherming (Wnb) de oude Boswet vervangen. Sindsdien zijn de provincies bevoegd gezag voor houtopstanden en daarmee ook verantwoordelijk voor de meldingsplicht, regels over herplanting en ontheffingen van herplantplicht. De herplantplicht heeft het doel om het totale oppervlakte bos in Nederland in stand te houden, hierdoor mag de herplanting ook ergens anders gebeuren dan waar de kap plaatsvindt.

In de Wnb wordt een houtopstand wettelijk gedefinieerd als beplantingen van 0.1 ha of meer of een rijbeplanting met meer dan 20 bomen, gerekend over het totaal aantal rijen. Hierdoor vallen agroforestrysystemen bijna altijd onder de definitie van houtopstanden. Gelukkig zijn er meerdere uitzonderingen die relevant zijn voor agroforestry. Voor deze uitzonderingen is de Wnb dus niet van toepassing en hoeft u niets te melden bij de provincie.

Relevante uitzonderingen van de Wet natuurbescherming (Artikel 4.1, Wnb):

- Fruitbomen en windschermen om boomgaarden
- Kerstbomen (niet ouder dan 20 jaar)
- Kweekgoed
- Beplantingen bestaande uit populieren, wilgen, essen of elzen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij [1]:
    - ten minste eens per tien jaar worden geoogst
    - bestaan uit minstens tienduizend stoven[2] per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter
    - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

In de praktijk vallen ook notenbomen onder de fruitbomen en geldt dus een uitzondering. Voor alle andere categorieën bomensoorten en configuraties zijn er geen uitzonderingen op de Wnb en gelden meerdere verplichtingen.

[1] Dit valt onder hakhout in de GLB.
[2] Een stoof is het onderste deel van een boom die herhaaldelijk van zijn takken wordt ontdaan voor de winning van hakhout.

Gemeentelijke verordeningen
Buiten de bebouwde kom is de provincie bevoegd gezag, maar binnen de bebouwde kom (door de gemeenteraad vastgestelde grenzen) kan de gemeentelijke overheid regels hebben opgesteld, ook over houtopstanden zoals gedefinieerd in de Wnb. De gemeentelijke Algemene Plaatselijke Verordening (APV) of een specifieke bomenverordening bepaalt precies hoe het zit met de bomen binnen de bebouwde kom van uw gemeente. In de APV kunnen uitzonderingen voor bepaalde situaties en boomsoorten opgenomen zijn. De boomstamdikte (op een hoogte van 130 cm) voor wanneer meldings- en herplantingsplicht vereist is verschilt per gemeente en varieert tussen de 10 cm en 40 cm. Gebieden kunnen ook beschermd zijn om natuurlijke of culturele waarden, zoals openheid van het landschap en dan zijn vergunningen nodig voor aanplant en kap van bomen.

Ruimtelijke ordening
Voor de bestemmingsplannen op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is de gemeente verantwoordelijk. Omdat uw agroforestrysysteem landbouwproductie heeft als doel, wilt u waarschijnlijk dat de grond de bestemming landbouw blijft hebben wanneer u bomen aanplant. Het is wellicht mogelijk om dit te regelen bij de gemeente.

Houtproductie en natuurtoetsen
Wilt u hout produceren en oogsten op uw agroforestry perceel dan zijn nog een aantal regelingen van belang. Voor boswerkzaamheden kunnen de habitattoets en de soortentoets van toepassing zijn. Ook zijn er mogelijk privaatrechtelijke regels van toepassing m.b.t. de certificering van het hout (FSC of PEFC) en zijn er mogelijk ook publiekrechtelijke EU-regels van toepassing m.b.t. duurzame bosbouw ingevolge de EU Timber Regulation (EUTR; de Europese Houtverordening). Ligt uw agroforestry perceel in een Natura 2000 gebied, Natuurnetwerk Nederland (NNN; ook wel de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd) dan kunnen nog een aantal regels gelden, in de vorm van 'nee, tenzij' toetsen.

Wat u kunt doen

- Informeer bij uw provincie over:
  - de Wnb regels omtrent 'houtopstanden' (herplanting en meldingsplicht) van uw regio
  - of uw percelen zich bevinden in Natura 2000 of EHS/NNN gebieden
  - provinciale regels op het gebied van landschappelijke inpassing
- Informeer bij uw gemeente over:
  - de gemeentelijke APV (ligt uw perceel in de bebouwde kom?)
  - het bestemmingsplan (mogen bomen of struiken staan op deze locatie?)
  - over andere eventuele bijzonderheden van uw locatie
- Zorg ervoor bij uw gemeente dat uw agroforestry perceel de bestemming landbouw blijft houden.
  Een bestemming ligt lang vast.

Welke agroforestry systemen vallen onder de Wnb definitie voor bos?

Agroforestry met akkerbouw/ groenteteelt en bomen/struiken zoals fruit- en notenbomen, bessenstruiken en kweekgoed	Agroforestry met akkerbouw/ groenteteelt en bomen/struiken zoals eik, populier of kers voor houtproductie	Agroforestry met veeteelt en bomen/ struiken zoals fruit- en notenbomen, bessenstruiken en kweekgoed	Agroforestry met veeteelt en bomen/ struiken zoals eik, populier of kers voor houtproductie	Agroforestry met veeteelt en een dichte beplanting met bomen voor houtige biomassa van de soorten wilg, els, of es
Nee	Ja, indien 0.1 hectare of rijen met in totaal meer dan 20 bomen	Nee	Ja, indien 0.1 hectare of rijen met in totaal meer dan 20 bomen	Nee, maar alleen dichte plantages

Wat als mijn agroforestry bouwland toch onder 'natuurgrond' valt?

Landwaarde & natuurpachten
In Nederland is er in de wet- en regelgeving een sterke divisie tussen natuur en landbouw. Natuurgrond heeft een 2,5-3 keer lagere waarde dan landbouwgrond. Dit maakt het onaantrekkelijk om bomen te planten als dit leidt tot een verandering in grondclassificatie naar natuur. Bij een waardevermindering van de grond door aanplant van bomen is er een mogelijkheid om compensatie voor de landdevaluatie of een landcompensatie (grond-voor-grond principe) aan te vragen in het kader van Natuurnetwerk Nederland (NNN). Met deze 'natuurpacht' wordt de grondbestemming permanent veranderd naar natuur. Er gelden dan veel regels, bijvoorbeeld met betrekking tot soorten en beheersmogelijkheden van de grond onder de natuurpacht. Hierdoor heeft de ondernemer met grond onder natuurpacht minder ruimte om zijn percelen in te richten en het beheer zelf te bepalen, wat beperkend kan aanvoelen en een probleem kan zijn voor de bedrijfsvoering.

Wat u kunt doen

Vraag uw provincie of uw locatie binnen het Natuurnetwerk Nederland valt en in aanmerking komt voor compensatie.

Kan ik agroforestrysystemen aanplanten als ik pachter ben?

Gepachte grond
Als u als ondernemer grond pacht dan geldt dat aanplant van nieuwe bomen moet gebeuren met schriftelijke toestemming van verpachter. Vervanging en kappen van bomen is normaal gesproken alleen toegestaan voor het noodzakelijke onderhoud van het eigendom. Bij een waardeverhoging van de verpachte grond (bijvoorbeeld door aanplant van fruitproducerende bomen) moet de verpachter aan het eind van de pachtduur, de pachter een billijke vergoeding geven voor de veranderingen die de pachter aan het gepachte perceel heeft aangebracht (melioratierecht).

Wat u kunt doen

Als u pachter bent, bespreek de mogelijkheden voor agroforestry met uw verpachter.

Wanneer kan ik GLB betalingsrechten krijgen voor bouwland met bomen?

GLB Pijler I – Betalingsrechten
In Nederland bepaalt het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) dat men bij niet meer dan 50 bomen per hectare in aanmerking komt voor de betalingsrechten. Bij meer dan 50 bomen per hectare wordt de grond als natuurgrond gezien, en gelden ook andere regels voor de bemesting. Gelukkig geldt er een uitzondering op de densiteits-regel voor alle soorten die regelmatig een oogstbaar product leveren. Deze densiteits-regel van 50 bomen per hectare maakt agroforestry voor houtproductie minder aantrekkelijk, omdat gewoonlijk voor houtproductie een hogere densiteit aangeplant wordt en vervolgens worden de bomen uitgedund met een selectie op de bomen met een goede kwaliteit.
Agroforestrysystemen met grasland voor begrazing van vee met maximaal 50 bomen per hectare geven dus wel recht op betalingsrechten. Hiervoor moeten de bomen in rijen staan op ruime afstand, waardoor er geen sprake is van hinder voor landbouwactiviteiten.

Uitzonderingen in het GLB voor de regel niet meer dan 50 bomen p. ha.

- 'Permanente gewassen', zijn gewassen die geregeld een oogstbare product leveren:
  - Appelen & peren
  - Blauwe bessen
  - Pruimen
  - Wijndruiven
  - Kersen
  - Zwarte bessen
  - Overige kleinfruit (kruisbessen, kiwi's etc.)
  - Overige pit- en steenvruchten (perziken, tafeldruiven etc.)
- Notenbomen (kastanje, walnoot, hazelnoot etc.)
- Kweekgoed zoals
  - Bos- en haagplanten
  - Buxus
  - Ericaceae-soorten
  - Laanbomen
  - Rozenstruiken
  - Sierconiferen
  - Vruchtbomen
- Hakhout
  - Wilgenhakhout (omlooptijd 5 jaar)
  - Woudbomen met korte omlooptijd (10 jaar) bestwemd voor energieproductie

Voor de bomen en struiken waarvoor er geen uitzondering is, en geen betalingsrechten verkregen kunnen worden, geldt dat deze aanplant aangemerkt kan worden als 'landschapselement' in het kader van vergroeningsmaatregelen, mits ze aan de randen van het perceel staan.

Een ander obstakel voor agroforestry in de eerste pijler van de GLB is dat bij de jaarlijkse perceelsregistratie en de melding van soorten in de gecombineerde opgave er geen gewascombinaties ingevoerd kunnen worden. Dit leidt tot veel puzzelen bij de gewasmelding.

Samengevat

Alle agroforestry systemen met fruit- en notenbomen, bessen en kweekgoed geven allemaal recht op GLB-betalingsrechten.
Voor hakhout van wilgen en andere soorten woudbomen (bv. es, els en populier) worden altijd betalingsrechten verleend en mag je de densiteit zelf bepalen, maar let op, de WNb en het bestemmingsplan is ook hier van toepassing.
Voor agroforestry systemen met meer dan 50 bomen per hectare, uitsluitend voor de productie van hout, kunnen geen GLB-betalingsrechten verkregen worden.

Valt mijn agroforestrysysteem binnen de vergroeningsmaatregelen?

GLB Pijler I – Vergroeningsmaatregelen
Vergroening is een verplichting voor ondernemers die het volle bedrag betalingsrechten willen ontvangen. Er zijn drie soorten vergroeningsmaatregelen: 'gewasdiversificatie', 'permanent grasland' en 'ecologisch aandachtsgebied' (afkorting: EA). Houtige gewassen kunnen niet aangemerkt worden als maatregel voor gewasdiversificatie, alleen éénjarige gewassen komen in aanmerking. Agroforestrysystemen in de vorm van veeteelt met bomen kunnen ingevuld worden als permanent grasland mits het perceel onder landbouwgrond valt (max. 50 bomen per hectare).

Bomen komen alleen in aanmerking als EA wanneer geplaatst buiten het perceel, maar wel grenzend aan het bouwland, met uitzondering voor 'boomgroepen in het veld' tot maximaal 0.3 ha. Gewassen die regelmatig een oogstbaar product leveren (zie 'permanente gewassen') kunnen ook niet gebruikt worden als EA. De enige uitzondering

Kan ik GLB-betalingsrechten krijgen voor oppervlakte met bomen of struiken?

Agroforestry met akkerbouw/groenteteelt en bomen/struiken waarvoor een uitzondering geldt volgens de GLB	Agroforestry met akkerbouw/groenteteelt en bomen/struiken waarvoor geen uitzondering geldt volgens de GLB	Agroforestry met veeteelt en bomen/struiken waarvoor een uitzondering geldt volgens de GLB	Agroforestry met veeteelt en bomen/struiken waarvoor geen uitzondering geldt volgens de GLB	Agroforestry met akkerbouw, groenteteelt of veeteelt met hakhout van wilgen of woudbomen
Ja	Ja, maar alleen voor max. 50 bomen per hectare	Ja	Ja, maar allen voor max. 50 bomen per hectare op ruime afstanden	Ja, maar let ook op de Wnb

is wilgenhakhout waarvoor een weegfactor van 0,3 geldt. Voor deze optie geldt een maximale omlooptijd van 5 jaar en dat geen meststoffen of gewasbeschermingsmiddelen gebruikt mogen worden. De vergroeningsmaatregelen hebben dus nog weinig of geen raakvlakken met agroforestry.

Komt mijn bedrijf in aanmerking voor agrarisch natuur en landschapsbeheer?

GLB Pijler II – Agrarisch natuurbeheer
Sinds 2016 is er een nieuw stelsel voor het financieren van agrarische natuur- en landschapselementen (Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer ANLb). Het stelsel gaat uit van een collectieve gebiedsbenadering. Dit betekent dat agrarisch ondernemers binnen een collectief (ANV's) en gesitueerd in aangewezen kansrijke kerngebieden (voor Natura 2000 doeleinden) financieel ondersteund worden wanneer zij agrarische natuur willen behouden of realiseren. Voor individuele agrarisch ondernemers die buiten de kerngebieden gesitueerd zijn, is het niet mogelijk om in aanmerking te komen voor deze agrarische natuurbeheer subsidies.

Wat u kunt doen

Vraag uw lokale Agrarische Natuur Vereniging (ANV) of uw provincie of u in aanmerking komt voor een ANLb subsidie.

Welke vormen van agroforestry kan ik met de minste beperkingen toepassen?

Er zijn een aantal agroforestrysystemen die u met geen of minder beperkingen kunt toepassen op uw bedrijf. U kunt denken aan de volgende systemen of combinaties:

- akkerbouw/groenteteelt met rijen kweekgoed, zoals laanbomen
- akkerbouw/groenteteelt met rijen fruitbomen, zoals appels en kersen
- akkerbouw/groenteteelt met rijen notenbomen, zoals walnoot en hazelnoot
- akkerbouw/groenteteelt met rijen bessenstruiken, zoals blauwe bessen en frambozen
- beweide graslanden met max. 50 houtbomen per hectare op voldoende onderlinge afstand, die niet onder de Wnb definitie van houtopstand vallen
- beweide graslanden met rijen fruit en/of notenbomen, zoals appels en walnoot
- beweide graslanden met langs de randen van de percelen voederbomen die invulling geven aan het Ecologisch aandachtsgebied
- hakhoutaanplantingen voor biomassaproductie met vrije buitenloop voor bijvoorbeeld kippen

Leghennen met buitenloop in een hakhoutbos voor de productie van biomassa. (Afb.:Martijn Boostens, Probos)

Brede stroken teelt van haver met hoogstam appelbomen in groene stroken (Afb.: Kjell Sjelin).

Voorbeeld subsidieregeling Vlaanderen
In het kader van Programma voor

Plattelandsontwikkeling (POP3) is er in Vlaanderen een aanplantsubsidie voor agroforestry ingesteld, wat heeft gezorgd voor een toename van ondernemers die agroforestry toepassen op hun bedrijf. Ondernemers kunnen kosten vergoed krijgen voor de aankoop (80%), aanplant en steun- en beschermingsmateriaal voor de bomen. Om in aanmerking te komen voor de subsidie moeten minstens 30 en maximaal 200 bomen per hectare worden aangeplant. In de praktijk worden voor de GLB-betalingsrechten maximaal 100 houtproducerende (in België houden ze 100 bomen per hectare aan) of 200 vruchtdragende bomen geplant. In het geval van fruit worden alleen hoogstam fruitbomen vergoed. Het maximum van 100 of 200 bomen is erg laag voor bomen met houtproductie als doel, aangezien uitdunning met selectie voor goede bomen onmogelijk wordt. Een ander voorwaarde is dat de bomen minstens 10 jaar moeten blijven staan. Een soortgelijke subsidie zou opengesteld kunnen worden in Nederland in het kader van Programma voor Plattelandsontwikkeling om agroforestry ook te stimuleren in Nederland. Behalve deze subsidie, is in België agroforestry ook opgenomen als een vergroeningsmaatregel en kan gebruikt worden als invulling Ecologisch Aandachtsgebied. Als lidstaat van de EU heeft Nederland ook de mogelijkheid om dit te doen. Dit moet echter wel op landelijk niveau geregeld worden en vergt lobbywerk.

Rijen hazelnoot in struikvorm met akkerbouwteelt van aardappel intussen. (Afb.: Martin Wolfe, Organic Research Center)

Brede rijen akkerbouw met walnoten en hazelaars in grasstroken.

Voorbeeld Provincie Noord-Brabant

De Provincie Noord-Brabant heeft een aantal jaren geleden een subsidieregeling ingesteld dat de ontwikkeling van agroforestry kan ondersteunen. Het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB) is door de provincie opgericht om Natuurnetwerk Brabant te realiseren. Hiervoor biedt het fonds financiële bijdrages bij aankoop, waardeverlies of uitruil van gronden en geeft bijdrage aan de inrichtingskosten. Het fonds draagt ook bij met leningen, participatie en grondtransacties. Binnen het Ondernemend Natuurnetwerk Brabant wordt voor een locatie een ondernemersplan ontwikkeld. Dit plan moet goedgekeurd worden door het GOB.
Aan dit netwerk zijn voorwaarden verbonden: geen gebruik van drijfmest, geen gebruik van kunstmest en geen gebruik van bestrijdingsmiddelen. Als wordt voldaan aan deze voorwaarden kan het GOB 50% van de getaxeerde grondwaarde subsidiëren als functiewijziging en 50% van de inrichtingskosten, conform normbedragen. Binnen dit netwerk kunnen verschillende typen agroforestrysystemen gerealiseerd worden.

Wat is er nodig om agroforestry verder te stimuleren?

Met een aantal aanpassingen in de regels zou de ontwikkeling van agroforestry in Nederland gestimuleerd kunnen worden. Bijvoorbeeld:

Nederlandse wet & regelgeving

- Een definitie voor agroforestry introduceren in het Nederlandse GLB; agroforestry is een vorm van landbouw waarbij teelt van houtige gewassen gecombineerd wordt met veeteelt, groenteteelt of akkerbouw op hetzelfde perceel landbouwgrond. De houtige gewassen zijn bedoeld voor de productie van o.a. fruit, noten, bessen, houtproducten, bio-energie of diervoeder. Laag-, half-, en hoogstammen worden allemaal meegenomen onder deze definitie.
- Een hogere boomdensiteit dan maximaal 50 bomen per hectare hanteren, voor de definitie landbouwgrond.
- Uitzondering maken voor agroforestry in de Wet natuurbescherming (Wnb) waardoor agroforestry beschouwd wordt als onderdeel van het landbouwsysteem en niet gezien wordt als houtopstand.

- Om grondwaardevermindering te vermijden:
  - Nieuwe classificatie(s) introduceren voor grondbestemming, bijvoorbeeld agroforestry classificeren als 'tijdelijk bos' of:
  - Dubbelbestemming introduceren voor natuur/landbouw.
- Uitzonderingen maken in lokale en provinciale regels die de aanplant van bomen op landbouwgronden mogelijk maken (landschappelijke inpassing, openheid, cultureel landschap etc.).
- Toepassen van 'gedragscode' (ex art. 4.4 lid 1 sub d Wnb) als vrijstelling voor kapmelding, herplant en verbod bij houtopstanden in de zin van hoofdstuk 4 Wnb [3].

EU subsidieregels

- Opties in de jaarlijkse gewasmeldingen toevoegen, zoals multifunctioneel landgebruik of gewascombinaties.
- Gewasdiversificatie door meerjarige gewassen aannemen als een vergroeningsmaatregel.
- Agroforestry opnemen als vergroeningsmaatregel in de GLB (pijler I) (640/2014 Artikel 9).
  - Een minimum boomdensiteit selecteren om te voldoen aan de vergroeningsmaatregel.
  - Een maximale boomdensiteit selecteren die het dunnen van de houtopstand mogelijk maakt.
- Opnemen maatregel 8.2 (Aanleg en beheer van agroforestrysystemen) in het Programma voor Plattelandsontwikkeling (POP3).
- Openstellen van een subsidieregeling binnen GLB (pijler II) waarin agroforestry aangewezen wordt als een optie voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb) in de aangewezen gebieden.

[3] Er zijn thans (juni 2018) nog geen gedragscodes goedgekeurd, maar mogelijk zouden PEFC en/of FSC standaarden eventueel verheven kunnen gaan worden tot zo'n gedragscode te komen.

Bronnen

Agroforestry Vlaanderen | (2018) Investeringssteun: *http://www.agroforestryvlaanderen.be/NL/Kennisloket/Subsidie/Investeringssteun/tabid/9397/language/nl-BE/Default.aspx*
Bruil W | De Boswet in de Wet natuurbescherming, Tijdschrift voor agrarisch recht, nr 2 februari 2017
Eekeren N, Luske B, Vonk M, Anssems E | (2014) Voederbomen in de landbouw, Louis Bolk Instituut
Groen Ontwikkelfonds Brabant | (2018): *https://www.groenontwikkelfondsbrabant.nl/grondpacht/uitleg-over-pachtpakketten*
Kistenkas, FH, Borgers HC, Kistenkas MEA | (2017), Recht voor de groene ruimte, Wageningen Academic Publishers, Wageningen
Luske B, Van Veluw K, Vonk M | (2016) Bottlenecks and solutions for introducing agroforestry, Louis Bolk instituut, Driebergen.
Wetten Overheid | (2018): *http://wetten.overheid.nl/BWBR0005290/2016-09-01*
Wet Natuurbescherming | (2017): *http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-09-01#Hoofdstuk4*
Wierenga H, Bomen niet zo maar planten, Ekoland, april 2018

Auteurs | Isabella Selin Norén & Fogelina Cuperus
Met medewerking van | Fred Kistenkas, Willem Bruil, Helmer Wieringa, Fogelina Cuperus, Maureen Schoutsen, Marcel Vijn en Wijnand Sukkel

Vormgeving | Caroline Verhoeven & Isabella Selin Norén
Afbeelding voorpagina | AGFORWARD

Contact |
Wageningen University & Research | Open Teelten
E | maureen.schoutsen@wur.nl T | +31(0)320 29 16 40
E | fogelina.cuperus@wur.nl T | +31(0)320 29 11 54

Deze factsheet is onderdeel van de serie 'Factsheets Agroforestry'. Deze factsheet is een resultaat van het project "Wet- en regelgeving rondom agroforestry: van irriterend naar faciliterend" van WUR Wetenschapswinkel.

Stichting Wageningen Research is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die kunnen ontstaan bij gebruik van gegevens uit deze uitgave.

© 2018 Wageningen | Wageningen University & Research

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH